

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2016-4-47 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 16-42/692-310
Karar Tarihi : 06.12.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN,
Adem BİRCAN, Şükran KODALAK

B. RAPORTÖRLER: Can SARIÇİÇEK, Mehmet Yavuz GÜNER

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Volvo Truck Corporation
Temsilcisi: Av. İklim Gülsün KELEKÇİ
Levent Mahallesi Cömert Sokak No:1C Yapı Kredi Plaza C
Blok Kat:3 34330 Beşiktaş/ İSTANBUL
- Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş.
Temsilcisi: Av. Turgan GÜR MEN
Mete Caddesi No:12/7 34437 Taksim/ İSTANBUL

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Volvo Truck Corporation ile Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş. arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.10.2016 tarihinde giren ve eksiklikleri 01.12.2016 tarihinde tamamlanan bildirim üzerine hazırlanan 02.12.2016 tarihli ve 2016-4-47/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
- Volvo Truck Corporation (VTC) ile Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş. (TEMSA) arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesi kapsamında dikey sınırlamalar içerdiği,
 - İthalatçı Sözleşmesi'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşma ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2005/4 sayılı Tebliğ) 4. maddesinde sayılan muafiyetin genel koşullarını taşıması ve 5. maddesinde sayılan anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamaları doğrudan ya da dolaylı olarak içermemesi nedeniyle, 30. maddesi hariç olmak üzere, anılan Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığı,
 - Ancak söz konusu Sözleşme'nin 30. maddesinin, rekabet etmeme yükümlülüğü getirmesi nedeniyle, 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığı,
 - Diğer taraftan İthalatçı Sözleşmesi'nin 30. maddesine, bu hükmün 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen tüm koşulları karşılması nedeniyle, bireysel muafiyet verilebileceği,

ifade edilmektedir.

G. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

G.1. Bildirime Konu Sözleşme

- (4) Bildirime konu İthalatçı Sözleşmesi ile TEMSA'nın, VTC'nin münhasır ithalatçısı olarak atanması amaçlanmakta ve bu amaçla ilgili sözleşme, gövdeleri/karoser de dâhil olmak üzere yeni kamyon şasilerinin, aksesuarlarının ve parçalarının pazarlanmasını, satışını ve dağıtımını; bu ürünlerle ilgili parçaları ve Türkiye'de verilen tamir ve bakım, ön teslimat, teslimat, garanti işlemleri, ücretsiz servis işlemleri ve araç geri çağırma gibi hizmetleri kapsamaktadır. Söz konusu sözleşme Volvo ürünlerinin Türkiye'deki satışlarını artırmak için imzalanmıştır. Tarafların, sözleşme ile amaçladıkları hedefler aşağıdaki gibi sayılmıştır:
- Ağır ticari araç piyasasında hâlihazırda hâkim durumda olan rakiplerine göre çok az pazar payı bulunan VTC'nin etkinliğini artırmak suretiyle pazar payını artırmak,
 - Gelişecek dağıtım ağıyla, yetkili servislerin sayısını ve satış gücünü artırarak, ülke çapındaki kapsamı genişletmek ve varlığını güçlendirmek,
 - Sunulan hizmette uzmanlaşmanın sağlanacağı ve uzun vadeli çalışma ortamının yaratacağı istikrar sayesinde her iki tarafın da yatırımlarını artırmalarını sağlamak.
- (5) İlgili sözleşme incelendiğinde, 6.3. ve 6.4. maddeleri çerçevesinde belli ölçüde münhasırlık düzenlemesine yer verildiği, yine 6.4. maddesinde sözleşme çerçevesinde Türkiye olarak tanımlanmış olan sorumluluk bölgesi dışında kalan alanlar için aktif satış yasağı düzenlemesine yer verildiği, 30. maddesinde yeni ağır ticari araçlar, yedek parça ve bakım onarım hizmetlerini de içerecek şekilde rekabet yasağı getirildiği ve sözleşmenin süresiz olarak akdedilmiş olduğu görülmektedir.

G.2. Taraflara İlişkin Bilgiler

G.2.1. VTC

- (6) İsveç menşeli olan VTC'nin, doğrudan ve tek hisse sahibi Aktiebolaget Volvo (AB VOLVO) tarafından kontrol edilen Volvo Holding Sverige Aktiebolag'dır. VTC, yeni kamyon şasilerinin, bunlara ilişkin parçaların ve aksesuarların, gövdelerin/karoserlerin pazarlanması, satışı ve dağıtımı ile bu ürünlerin tamir ve bakım, garanti ve ücretsiz servis işleri ile araç geri çağırma işlemlerinin gerçekleştirilmesinden sorumludur. Ayrıca Volvo Şirketler Grubu'nun stratejilerine cevap veren bir dağıtım ağı kurmak, muhafaza etmek, geliştirmek ve desteklemekle sorumludur. VTC'nin temel üretim segmentleri, uzun yol taşımacılığı, ağır taşıma, dağıtım, inşaat, atık yönetimi ve tehlikeli madde taşımacılığından oluşmaktadır.

- (7) Teşebbüsün doğrudan ya da dolaylı hisse sahibi olduğu Türkiye'deki iştiraki, Volvo Group Otomotiv Ticaret Ltd. Şti.'dir (VOLVO TÜRKİYE). VOLVO TÜRKİYE ülke içinde; kamyonların, otobüslerin, yarı ticari kamyonların ve yedek parçaların, değiştirme ünitelerinin ve aksesuarlarının ithalatı, pazarlaması, satışı ve dağıtımını ile bu ürünlere ilişkin satış sonrası hizmetlerin yürütülmesiyle görevlidir. Volvo Şirketler Grubu'nun nihai hissedarı olan AB VOLVO'nun faaliyet alanları ise ticari araçlar, otobüsler, penta/deniz motorları, özel amaçlı araçlar ve inşaat malzemeleri olarak kategorize edilebilir. AB VOLVO tarafından Türkiye'de sağlanan ürün ve hizmetler, Volvo Truck, Renault Trucks, Volvo Penta, Volvo İnşaat Malzemeleri ve bu markaların bakım ve onarımları için yedek parça şeklinde sayılabilecektir. AB VOLVO, VOLVO TÜRKİYE dışında Türkiye'de kurulu bulunan ve finansal hizmetler sektöründe aktif olan VFS Finansal Kiralama A.Ş. ile VFS Finansman A.Ş.'nin de nihai hissedarıdır.

G.2.2. TEMSA

- (8) Ulusal ve uluslararası pazarda kendi markası altında otobüs ve yolcu otobüsü üreterek dağıtımını yapan bir teşebbüs olan TEMSA; turist otobüsleri Safir ve Maraton'u, orta boyuttaki yolcu otobüsleri Prestij ve Opalin'i ve özellikle şehir içi toplu taşımacılık amacı ile tasarlanan Avenue'yü üretmektedir. Söz konusu araçlar, kurum içi teknik bilgi kullanılarak tasarlanıp üretilmekte, Türkiye'de ve dünya çapında satılmaktadır. TEMSA, Sabancı Holding çatısı altında bulunmaktadır. Sabancı Holding Grup Şirketleri, finansal servisler, enerji, çimento, ticaret ve endüstri gibi alanlarda faaliyet göstermektedirler.
- (9) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'nin tarafı olan Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş. (TEMSA İŞ), TEMSA ile aynı ekonomik bütünlük içinde yer almakta olup, iş makinelerinin üretimi ve dağıtımını alanında faaliyet göstermektedir. Aynı ekonomik bütünlük içinde yer aldığından, dosya kapsamında TEMSA'nın faaliyet alanları ve pazar payı da dikkate alınmıştır.
- (10) TEMSA'nın (.....) oranındaki hissesine sahip olan Sabancı Holding, nihai olarak, (.....)'lik hisselerine sahip olan Sabancı Ailesi tarafından kontrol edilmekte ve Borsa İstanbul'da işlem görmektedir.

G.3. İlgili Pazar

- (11) Rekabet hukukunda pazar tanımı, teşebbüsler arasındaki rekabetin sınırlarını tespit etmekte kullanılan bir araçtır. İlgili pazar, ürün ve coğrafi pazar olmak üzere iki temel boyuttan oluşmaktadır. Pazarı hem ürün hem de coğrafi bölge boyutlarıyla tanımlamaktaki amaç teşebbüslerin davranışlarını sınırlama ve etkin bir rekabetçi baskıdan bağımsız olarak davranmalarını önleme gücüne sahip rakiplerin ortaya çıkarılmasıdır. İlgili coğrafi pazar ise, rekabet koşullarının homojen olduğu pazar olarak ifade edilebilir. Bu pazarların belirlenmesinde temelde teşebbüslerin ürün ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri bölgeler temel alınmakla birlikte, rekabet koşullarının ilgili bölge içinde homojen olması ve bu koşulların komşu bölgelerden kolayca ayrılacak ölçüde farklı olması da aranmaktadır.
- (12) İlgili Ürün Pazarının Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 3. paragrafında ilgili ürün pazarı: *"İlgili ürün pazarının tespitinde, birleşme veya devralma konusu olan mal veya hizmetlerle, tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal veya hizmetlerden oluşan pazar dikkate alınır; tespit edilen pazar etkileyebilecek diğer unsurlar da değerlendirilir."* şeklinde; ilgili coğrafi pazar ise *"Teşebbüslerin mal ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle rekabet koşulları komşu bölgelerden hiss edilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgelerdir."* şeklinde açıklanmaktadır.

- (13) Dosya konusu bakımından, ilgili ürün pazarı teşebbüslerin akdettikleri sözleşmenin etki edeceği pazardır. Tarafların her ikisi de esas olarak ağır ticari araçların üretimi ve dağıtım alanlarında faaliyet göstermektedirler. Bildirim konusu sözleşmenin kapsamına bakıldığında ise, TEMSA'nın, VTC tarafından gövde ve karoser de dâhil olmak üzere kamyon şasilerinin, aksesuarlarının, parçalarının pazarlanması, satışı ve dağıtım ve Türkiye'de verilen tamir, bakım, ön teslimat, garanti işlemleri ücretsiz servis hizmetleri bakımından münhasır yetkili olarak atanmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu sözleşme ile TEMSA'nın tüm Türkiye'de yetkilendirildiği ve sözleşmenin tanımlar kısmında sorumluluk alanının "*Türkiye Cumhuriyeti*" olarak belirlendiği de görülmektedir.
- (14) Bu bakımdan, işbu dosya kapsamında ilgili ürün pazarları "Ağır Ticari Araçların Satış Pazarı", "Ağır Ticari Araçlara Yönelik Yedek Parça Pazarı" ve "Volvo Markalı Araçların Satış Sonrası Bakım Onarım Pazarı" olarak; ilgili coğrafi pazar ise söz konusu hizmetlerin Türkiye genelinde sunulacak olması nedeniyle "Türkiye" olarak tanımlanmıştır.

G.4. Değerlendirme

G.4.1. Bildirim Konusu Sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Açısından Değerlendirilmesi

- (15) Bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmünü haizdir.
- (16) Bildirime konu sözleşme ile TEMSA, VTC tarafından gövde ve karoser de dâhil olmak üzere kamyon şasilerinin, aksesuarlarının, parçalarının pazarlanması, satışı, dağıtım ve Türkiye'de verilen tamir, bakım, ön teslimat, garanti, ücretsiz servis hizmetleri bakımından münhasır yetkili olarak atanmakta olup, bu niteliği ile söz konusu sözleşme dikey bir anlaşmadır.
- (17) Teşebbüsler arası dikey anlaşmalar çeşitli etkinlik kazanımları doğurabilmektedir. Özellikle motorlu taşıtlar sektöründe yeni motorlu araçların ve yedek parçaların dağıtım ve bunlara ilişkin servis hizmetlerinin düzgün işleyen ağlarla verilmesi teşebbüsler için büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle teşebbüsler dikey anlaşmalar yoluyla dağıtım ağları kurmayı tercih etmektedir.
- (18) Ancak ilgili anlaşmaların rekabeti kısıtlayıcı hüküm ve etkileri de bulunabilmektedir. VTC ile TEMSA arasında yapılan sözleşmenin hükümleri incelendiğinde, sözleşmenin 2.1. maddesinde "*VTC, ithalatçıyı bu sözleşmede yer alan hüküm ve şartlarla, Ürün ve Hizmetlerin Dağıtım konusunda, sorumluluk bölgesi içinde VTC'nin Münhasır ithalatçısı olarak tayin etmektedir. VTC'nin münhasıran ithalatçı tayin edilmesi, VTC'nin, sorumluluk bölgesi içinde Ürün ve Hizmetlerin Dağıtım konusunda başka herhangi bir şirket tayin etmemeyi taahhüt ettiği anlamına gelmektedir.*" denilmek suretiyle TEMSA'ya münhasırlık verildiği görülmektedir. Dolayısıyla TEMSA tüm Türkiye'de Volvo markalı ağır ticari araçların ve yedek parçalarının ve satış sonrası hizmetlerinin verilmesinde tek yetkili konumuna gelecektir.

- (19) Sözleşmenin 6.4. maddesi altında “Sorumluluk bölgesi dışında ithalatçı ürünleri satamaz, ürünlerin dağıtımına yönelik şube veya depolara sahip olamaz veya ürünler için müşteri arayışında bulunamaz. Sorumluluk bölgesi dışında ikamet eden kişilerden alınan sorunlara etki edilemeyecek ve derhal VTC’ye iletilecektir. İthalatçı, sorumluluk bölgesi dışında ürünlerin dağıtımını veya servisi işini üçüncü şahıslara veremez.” hükmüne yer verilmek suretiyle TEMSA’ya yönelik olarak bir ihracat yasağı getirilmektedir.
- (20) Sözleşme çerçevesinde son olarak değinilmesi gereken hüküm ise TEMSA’ya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğüdür. Sözleşmenin 30.1. ve 30.2. maddelerinde “İthalatçı, ithalatçının veya doğrudan veya dolaylı olarak ithalatçıyı kontrol eden veya ithalatçı tarafından kontrol edilen herhangi bir kuruluşun, kamyon satışlarına ilişkin, ithalatçı, acente veya bağımsız yeniden satıcı sıfatıyla Volvo Grubu dışı başka dağıtım sözleşmesine sahip olmadığını veya iş bu sözleşme süresince sahip olmayacağını beyan ve tekeffül eder. Ancak taraflar bu yükümlülüğün Marubeni Şirketler Grubu için geçerli olmadığı konusunda mutabıktırlar.
- İthalatçı, ithalatçının veya doğrudan veya dolaylı olarak ithalatçıyı kontrol eden veya ithalatçı tarafından kontrol edilen herhangi bir kuruluş, ürünler rakip nitelikte herhangi bir kamyon satışı gerçekleştirmeyecektir (İthalatçının, Volvo grubu içindeki başka bir şirket ile yapılmış sözleşme uyarınca yetkili olduğu araç parçaları hariç). Bu hüküm ithalatçının, bir ürün satın alan bir müşterinden kısmi ödeme olarak aldığı takas niteliğindeki araçlar için geçerli değildir. Ayrıca taraflar bu yükümlülüğün Marubeni Şirketler Grubu için geçerli olmadığı konusunda mutabıktırlar.”* düzenlemesi yer almaktadır.
- (21) Söz konusu hükümde, rekabet etme yasağına bir süre getirilmemiştir, dolayısıyla söz konusu düzenlemenin sözleşme süresi boyunca geçerli olacağı belirtilmelidir. Taraflar arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi’nin 43. maddesinde sözleşmenin belirsiz süreli olarak yürürlükte kalacağı düzenlenmektedir. Bu nedenle söz konusu rekabet yasağının da süresiz olarak getirilmekte olduğu anlaşılmaktadır.
- (22) Yukarıda yer verilen sözleşme hükümlerinin, anlaşma taraflarının ticari karar almadaki özgürlüklerini kısıtlayacak nitelik taşıdığı, bu anlamda rekabeti kısıtlayıcı etki doğurma riski taşıdığı, dolayısıyla söz konusu dikey sınırlamaların 4054 sayılı Kanun 4. maddesi kapsamında olduğu açıktır.
- (23) Bu noktada, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde muafiyet değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde, maddede belirtilen şartların sağlanması durumunda Kurul’un, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebileceği ifade edilmektedir. Ayrıca aynı maddenin üçüncü fıkrası ile Kurul’a, “Birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler” çıkarabilme yetkisi verilmiştir.
- (24) Kurul, bu yetkisine dayanarak 2005/4 sayılı Tebliğ’i çıkarmıştır. 2005/4 sayılı Tebliğ’in 2. maddesi uyarınca yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde bu Tebliğ’de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun’un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun’un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur. Bu kapsamda, bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi’nin 2005/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmekte olup, söz konusu değerlendirmeye aşağıda yer verilmektedir.

G.4.2. Bildirime Konu Sözleşmenin 2005/4 Sayılı Tebliğ Açısından Değerlendirilmesi

- (25) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi, grup muafiyetinin uygulanması için anlaşmaların uyması gereken genel koşulları belirlemektedir. Bu çerçevede, maddenin ilk fıkrasında, muafiyetin uygulanmasını belirli pazar payı eşiklerine bağlayan hükümler yer almaktadır. Buna göre; muafiyet hükümleri, motorlu taşıt veya yedek parça ya da bakım ve onarım hizmetleri pazarına yönelik olarak sağlayıcının payının %30'u, motorlu taşıtların dağıtımı için niceliksel seçici dağıtımın tercih edildiği durumlarda ise %40'ı geçmemesi durumunda uygulanacaktır. Niteliksel seçici dağıtım sistemi öngören anlaşmalar bakımından ise pazar payı eşiği bulunmamaktadır.
- (26) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, VTC tarafından motorlu taşıtların ve yedek parçaların pazarlanması, satışı ve dağıtımı ile bu araçlara yönelik tamir ve bakım gibi satış sonrası hizmetlerinin sunulması bakımından TEMSA'ya münhasırlık verildiği ve aynı zamanda niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsendiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sözleşmede yer alan ve münhasırlık olarak isimlendirilen düzenlemelerin, rekabet hukukunda kullanıldığı anlamda fiili bir münhasırlık niteliği taşımadığı değerlendirilmektedir. İlgili sözleşmenin 6.5. maddesinde yer alan düzenlemeler çerçevesinde VTC'nin, VOLVO TÜRKİYE üzerinden motorlu taşıtların ve yedek parçaların pazarlanması, satışı ve dağıtımı ile bu araçlara yönelik tamir ve bakım gibi satış sonrası hizmetlerinin sunulmasına ilişkin haklarını saklı tuttuğu, sözleşmenin 30.1. maddesinde ise TEMSA'nın sözleşme konusu araçlarla rekabet halindeki belirli araçları satma hakkının ve kendi ürünlerini satma hakkının korunduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra sözleşmenin 6.3. ve 18. maddelerinde detaylı şekilde niteliksel seçici dağıtım sisteminin düzenlendiği ve sözleşmenin 4. ekinde bu niteliksel gerekliliklere detaylı şekilde yer verildiği görülmektedir. Dolayısıyla, sözleşmenin, niteliksel seçici dağıtım özelliğinin ağır bastığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, VTC'nin pazar payının, 2005/4 sayılı Tebliğ'de yer alan muafiyet hükümlerinin söz konusu İthalatçı Sözleşmesi'ne uygulanması bakımından herhangi bir engel teşkil etmediği değerlendirilmektedir.
- (27) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer verilen *"sağlayıcı ile dağıtıcı veya yetkili servis arasında yapılan anlaşmada, dikey anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin, dağıtım sisteminde bulunan ve dağıtıcı veya yetkili servis tarafından seçilen başka bir dağıtıcıya veya yetkili servise aktarılmasına sağlayıcının rıza göstermesi"* gerekliliği, muafiyetin genel koşullarından bir diğeridir.
- (28) İthalatçı Sözleşmesi'nin 40. maddesi çerçevesinde sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerin, VTC'ye yazılı olarak bildirilmek kaydıyla devredilebileceği düzenlenmiştir. Bu nedenle, bildirim konu İthalatçı Sözleşmesi'nin muafiyetten yararlanabilmesi için aranan bu koşula da uygun olduğu görülmektedir.
- (29) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi kapsamında ise, sağlayıcı ile dağıtıcı veya yetkili servis arasında yapılan anlaşmada, fesih bildirimini detaylı ve feshin objektif gerekçelerini içerecek biçimde yazılı olarak yapılması yükümlülüğünün getirilmiş olması bir koşul olarak aranmaktadır.
- (30) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'nin, 42.3., 43., 44. ve 46. maddelerinde yer verilen düzenlemelerin, muafiyetin genel koşullarından biri olarak aranan bu gerekliliği karşıladığı değerlendirilmektedir.

- (31) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen bir diğer muafiyet koşulu feshi ihbar sürelerine ilişkindir. Bu çerçevede, muafiyetin, sağlayıcı ile dağıtıcı veya yetkili servis arasında yapılan anlaşmanın belirsiz süreli olarak yapılması halinde feshi ihbar süresinin en az iki yıl olması; sağlayıcının anlaşmaya son vermesi durumunda kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu hallerde veya sağlayıcının dağıtım sisteminin önemli bir kısmını ya da tamamını yeniden düzenlemesinin zorunlu olduğu hallerde feshi ihbar süresinin en az bir yıla indirilmesi koşullarıyla uygulanacağı düzenlenmektedir.
- (32) Taraflar arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi'nin 43. maddesinde sözleşmenin belirsiz süreli olarak yürürlükte kalacağı düzenlenmektedir. Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'nin, 42.3., 43., 44., 45., 46. ve 47. maddelerinde yer verilen düzenlemelerin, belirsiz süreli sözleşmeler için 2005/4 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları karşıladığı değerlendirilmektedir.
- (33) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin dördüncü fıkrasında hükme bağlanan bir başka genel muafiyet koşulu, ihtilafların çözümü noktasında, tarafların mahkemeye başvuru hakkına hanel getirmeksizin, bağımsız bir uzmana ya da hakeme başvurulabilmesi gerekliliğine ilişkindir.
- (34) Taraflar arasında imzalanmış olan İthalatçı Sözleşmesi'nin 48. maddesinde, Tebliğ'in ilgili maddesinde aranan koşulu sağlayacak şekilde, taraflara bu hakkın detaylı şekilde tanınmış olduğu görülmektedir.
- (35) Bu açıklamalar çerçevesinde, VTC ile TEMSA arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi'nin, 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde düzenlenen muafiyetin genel koşullarına uygun şekilde akdedilmiş olduğu değerlendirilmektedir.
- (36) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi ise anlaşmaları grup muafiyeti dışına çıkaran sınırlamaları düzenlemektedir. Söz konusu maddenin ilk fıkrasının (a) bendinde, dağıtıcının veya yetkili servisin kendi satış fiyatını belirleyebilme serbestisinin kısıtlanması durumunda anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla birlikte taraflardan herhangi birinin baskısı veya teşviki sonucu asgari veya sabit bir fiyata dönüşmemesi şartıyla, sağlayıcının azami veya tavsiye edilen satış fiyatı belirlemesinin mümkün olduğu hükmü yer almaktadır.
- (37) Bildirime konu olan İthalatçı Sözleşmesi'nin 21.1. ve 21.2. maddelerinde, VTC'nin sabit veya asgari bir satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla TEMSA'ya tavsiye niteliğindeki satış fiyatlarını sunma hakkına ve ayrıca İthalatçı Sözleşmesi'nin 6.5. maddesinde ise ürünlerin azami satış fiyatlarını belirleme hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu çerçevede, anılan maddelerin Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde belirtilen nitelikte bir kısıtlama içermediği görülmektedir.
- (38) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (b) bendi çerçevesinde, bazı istisnalar saklı kalmak kaydıyla, dağıtıcının ya da yetkili satıcının anlaşma konusu malları veya hizmetleri satacağı bölgeye ya da müşterilere yönelik kısıtlamalar getirilmesi, anlaşmaları grup muafiyeti dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak sayılmıştır.

- (39) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'nde TEMSA'ya bölge veya müşteri kısıtlaması getiren bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak, bu noktada sözleşmenin 6.4. maddesi ve sözleşmenin 1. ekinde yer alan "Sorumluluk Alanı" tanımı beraber değerlendirildiğinde ortaya çıkan yasağa değinilmesi gerekmektedir. Buna göre TEMSA, sözleşmeyle belirlenen sorumluluk alanı olan Türkiye sınırları dışına satış yapamayacak, şube ve depo bulunduramayacak, ürünleri için müşteri arayışında bulunamayacaktır. Kurul'un içtihadına bakıldığında ihracat yasağı getiren hükümlerin 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında değerlendirildiği görülmektedir. Kurul'un 14.08.2008 tarihli ve 08-50/740-296 sayılı kararında konu şu şekilde ifade edilmektedir¹: "*Söz konusu satış sınırlamasının yurt dışı pazarlara ilişkin olarak ilgili coğrafi pazar dışına yönelik olması, Rekabet Kanunu kapsamının Türkiye Cumhuriyeti ile sınırlı olması ve getirilen satış sınırlamasının Türkiye coğrafi pazarına rekabet açısından etkisinin ihmal edilebilir olması nedeniyle Tebliğ hükümlerine aykırılık taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.*". Bu çerçevede bildirim konu İthalatçı Sözleşmesi'nin 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (b) bendi çerçevesinde, herhangi bir sınırlama taşımadığı değerlendirilmektedir.
- (40) 2005/4 sayılı Tebliğ'in aynı maddesinin (c) bendi ile seçici dağıtım sisteminde sistem üyelerinin kendi aralarındaki alışverişlerinin engellenmesi, anlaşmaları grup muafiyeti dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak kabul edilmektedir.
- (41) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, sistem üyelerinin kendi aralarındaki alışverişi engelleyen herhangi bir hükme rastlanmamıştır. Aksine sözleşmenin 1. ekinde "Yeniden Satış" başlığı altında bu tür satışların tanımlandığı görülmekte, 32. maddesinden ise sistem üyeleri içinde bu tür satışlara izin verildiği anlaşılmaktadır.
- (42) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (d) ve (e) bentlerinde seçici dağıtım sisteminin uygulandığı pazarlarda, perakende seviyesinde faaliyet gösteren seçici dağıtım sistemi üyelerinin son kullanıcılara yapacakları yeni otomobillerin ya da hafif ticari araçların, ya da bunlar dışındaki motorlu taşıtların ve her tür motorlu taşıt yedek parçasının ya da bakım onarım hizmetinin aktif ya da pasif satışının kısıtlanması anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalar olarak sayılmıştır. Bununla birlikte, anılan maddenin (e) bendi ile sağlayıcının ağır ticari araçların satışı bakımından, sağlayıcının seçici dağıtım sistemi üyesinin yetki verilmemiş bir tesis yerinde faaliyet göstermesini yasaklama hakkı saklı tutulmuştur.
- (43) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (d) ve (e) bentleri çerçevesinde belirtildiği şekilde bir sınırlamayı barındırmadığı belirtilmelidir.
- (44) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (f) bendinde dağıtıcının, bakım onarım hizmetlerine ilişkin yükümlülüklerini, imzalayacağı alt anlaşmalarla yetkili servislere devretme hakkının kısıtlanması, anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak sayılmıştır. Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, bu yönde bir sınırlama içermediği, aksine bu hakkın açık şekilde tanındığı görülmektedir.

¹ Kurulun 14.08.2008 tarihli ve 08-50/740-296 sayılı, 17.06.2010 tarihli ve 10-44/785-262 sayılı kararları.

- (45) 2005/4 sayılı Tebliğ'in aynı maddesinin (g) bendinde, yetkili servisin faaliyetini bakım onarım hizmetleri ve yedek parçaların dağıtımıyla sınırlı tutma serbestisinin kısıtlanması, (h) bendinde seçici dağıtım sistemi üyelerinin, motorlu taşıtların yedek parçalarını, bu parçaları motorlu araçların bakım onarımında kullanacak olan özel servislere satma serbestisinin kısıtlanması da ağır bir kısıtlama olarak sayılmıştır.
- (46) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (g) ve (h) bendi kapsamında bir sınırlama içermediği, aksine İthalatçı Sözleşmesi'nin 32. maddesinde bakım ve onarım amacıyla bu tür parça satışlarının yapılabileceği düzenlemesine yer verildiği görülmüştür.
- (47) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (i) bendinde, orijinal yedek parça, eşdeğer kalitede yedek parça, tamir ekipmanı, teşhis cihazı ya da diğer tip ekipmanın sağlayıcısıyla bir motorlu taşıt üreticisi arasında yapılan anlaşmayla, sağlayıcının söz konusu mal ve hizmetleri yetkili veya bağımsız dağıtıcılar, ya da bağımsız teşebbüsler ve son kullanıcılardan herhangi birine satma imkânına kısıtlama getirilmesi, anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak sayılmıştır. Ayrıca aynı maddenin devamında, öngörülen muafiyetin, motorlu araç üreticisinin, motorlu araçların bakım ve onarımının yapılması ya da çevre koruma ölçütlerinin uygulanabilmesi için gerekli olan herhangi bir teknik bilgiye, teşhis cihazı ve diğer ekipmana, gerekli yazılıma ya da eğitime, bağımsız teşebbüslerin erişimini engellemesi durumunda uygulanmayacağı, bu erişimin özellikle bir motorlu aracın elektronik kontrol ve teşhis cihazlarının kısıtlanmadan kullanımını, bu cihazların sağlayıcının standart prosedürlerine uygun bir biçimde programlanmasını, tamir ve bakım talimatlarını ve teşhis ve servis araç ve ekipmanını kullanmak için gerekli olan bilgiyi içermesi gerektiği, bağımsız teşebbüslerin erişiminin, ayrımcılık yapılmadan, tam ve uygun bir şekilde sağlanması ve bilginin kullanılabilir bir şekilde verilmesi gerektiği, söz konusu unsur bir fikri hak kapsamındaysa veya bir know-how oluşturuyorsa, erişimin kötüye kullanma yoluyla engellenmemesi gerektiği belirtilmektedir.
- (48) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, 25.3. maddesinde servis ve tamir çalışmalarının yürütülmesini sağlamak için TEMSA'ya temin edilecek olan servis literatürü ve diğer destekleyici sistemlerin, fikri mülkiyet hakları kapsamına girdiği ve gizli know-how teşkil ettiği, söz konusu servis literatürü ve diğer destekleyici sistemlerin, sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılması ve herhangi bir şekilde herhangi bir üçüncü şahısla paylaşılması gerektiği belirtilmektedir. Söz konusu düzenleme, yukarıda yer alan ve 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (i) bendinde ve aynı maddenin devamında yer alan açıklamalar çerçevesinde değerlendirildiğinde, bir engellemenin bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak, söz konusu engelleme, fikri mülkiyet hukukuna ve gizli know-how bilgisine dayandırılmaktadır. Bu noktada, bu düzenlemenin, sözleşmeyi muafiyet kapsamından çıkarmaması için söz konusu erişimin kötüye kullanma yoluyla engellenmemesi gerekmektedir. Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, erişimin tüm üçüncü şahıslar bakımından eşit şekilde engellendiği ve bu kapsamda herhangi bir kötüye kullanımın söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir.
- (49) 2005/4 sayılı Tebliğ'in aynı maddesinin (j) bendinde, bir dağıtıcı veya yetkili servisin orijinal yedek parçaları veya eşdeğer kalitedeki yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almasının ve bunları motorlu araçların bakım ve onarımı için kullanmasının engellenmesi, anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak sayılmıştır. Ancak garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve araç geri çağırma işlerinde, motorlu taşıt sağlayıcısının kendisinin sağladığı orijinal parçaların kullanımını zorunlu tutma hakkı korunmuştur.

- (50) Bildirime konu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, VTC tarafından garanti dönemi ve araç geri çağırma işlemleri bakımından orijinal parçaların kullanımını zorunlu tutma hakkının korunduğu, bunun dışında kalan durumlar bakımından ilgili maddenin (i) bendine aykırı bir sınırlama getirilmediği anlaşılmaktadır.
- (51) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (k) bendinde ise *"Bir motorlu taşıt üreticisi ile ürettiği motorlu araçlarda kullandığı yedek parçaların sağlayıcısı arasında yapılan anlaşmayla, yedek parça sağlayıcısının marka ve logosunu, sağlanan parçalar üzerine etkili ve kolayca görülebilir bir biçimde koymasını engelleyici nitelikte kısıtlamalar getirilmesi"* anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkaran sınırlamalardan biri olarak ifade edilmiştir. Ancak söz konusu bent, bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'ne uygulanabilir olmadığından bu bende ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır.
- (52) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi grup muafiyetinin uygulanmayacağı birtakım yükümlülüklerle ilgili düzenlemeleri içermektedir. Tebliğ'in bu maddesi ile rekabeti kısıtlayıcı sonuç doğuran yükümlülükler, ister doğrudan ister dolaylı olarak getirilmiş olsun, grup muafiyetinin kapsamı dışında bırakılmıştır.
- (53) 2005/4 sayılı Tebliğ, çok markalılığı amaçlamaktadır. Bunu sağlamak üzere, Tebliğ'in 6. maddesinin ilk fıkrasının (a) bendinde *'her türlü doğrudan veya dolaylı rekabet etmeme yükümlülüğü'*, (b) bendinde *'dağıtım sistemi üyelerinin rakip sağlayıcıların sunduğu motorlu taşıtları veya yedek parçaları satmasını veya bu motorlu taşıtlara tamir ve bakım hizmetleri vermesini engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük'*, (c) bendinde *'dağıtıcının veya yetkili servisin, anlaşmanın sona ermesinden sonra, motorlu taşıtları üretmemesi, satın almaması, satmaması, yeniden satmaması veya tamir veya bakım hizmetleri vermemesine neden olan doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük'* muafiyetten yararlanamayacak yükümlülükler kapsamında sayılmıştır.
- (54) 2005/4 sayılı Tebliğ'in "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin (b) bendinde rekabet etmeme yükümlülüğü *"alıcının, anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden malları veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını veya yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı her türlü yükümlülük"* olarak tanımlanmıştır. Aynı bent kapsamında, alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin %30'undan fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülüğün de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'da ise dağıtım ağı üyesinin yalnızca sağlayıcının mallarını satmasına veya sözleşme konusu mallarla rekabet eden malları satmamasına neden olan faydaların veya teşviklerin de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edileceği belirtilmiştir.

- (55) Bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi incelendiğinde, sözleşmenin 30. maddesinde sözleşme konusu ürünler ile rekabet halinde olan yeni ticari araçların satışına yönelik bir rekabet etmeme yükümlülüğü getirildiği görülmektedir. Bunun dışında sözleşmede, çok markalılığı engelleyebilecek nitelikte başka bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede, bildirim konusu İthalatçı Sözleşmesi'nin 30. maddesinde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün 2005/4 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamayacağı değerlendirilmektedir. Diğer yandan, rekabet etmemeye ilişkin yükümlülükler 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi kapsamında düzenlenmekte ve bu maddede düzenlenen hususlara aykırılık ilgili yükümlülüğün grup muafiyetinden yararlanmasını engellemektedir. Bu tür yükümlülükler anlaşmanın geri kalanından ayrılabiliriyorsa anlaşmanın geriye kalan kısmı grup muafiyetinden yararlanmaya devam edebilecektir. Dolayısıyla bildirim konu sözleşmenin rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümleri hariç olmak üzere, grup muafiyetinden yararlanabilir nitelikte olduğu, ancak 30. maddesinde düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğünün grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla birlikte 30. maddede düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğünün sözleşmenin geri kalanından ayrılabilir olup olmadığı hususunun sözleşme taraflarının iradesine bağlı olması nedeniyle, yükümlülüğü içeren haliyle 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayan bildirim konu sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet analizine tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

G.4.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (56) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi, bu maddede belirtilen dört şartın tümünü birden sağlayan anlaşmaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir.

a) Malların Üretim veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması Şartı:

- (57) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için, öncelikle anlaşma konusu olan malın üretimi ve dağıtımı ile ilgili olarak bir gelişme veya iyileşme olması ya da ekonomik veya teknik gelişme sağlanması gerekmektedir. Bentte kastedilen iyileşme ve gelişmelerin, sadece teşebbüslerin kendi açılarından sağlayacakları menfaat veya kazanç şeklinde değil, aynı zamanda bunların ekonomiye yapacakları somut katkı şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Bu kapsamda, somut olayın özelliklerine göre değişmekle birlikte genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde muafiyetin ilk koşulunun sağlandığı değerlendirilmektedir.

- (58) Bildirimde yer alan bilgilere göre, ilgili İthalatçı Sözleşmesi ile TEMSA'nın faaliyetinin bulunmadığı ağır ticari araç pazarı ve buna bağlı satış sonrası hizmetlere ilişkin olarak VTC tarafından elde edilecek her türlü yenilik ve gelişmenin Türkiye pazarına TEMSA'nın kuracağı yetkili servis ve bayilik ağı ile yansıtılması ve bu sayede ekonomik ve teknik gelişmenin sağlanması, VTC'nin, TEMSA'nın etkin dağıtım ağı ile bilgi birikiminden yararlanmak istemesi ve bu sayede pazarda mevcut rakip teşebbüslerle etkin bir rekabetin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca bildirimde belirtildiği gibi VTC, ürünler hakkında sahip olduğu teknik bilgi ve birikimi TEMSA'ya aktaracaktır. İthalatçı Sözleşmesi'nin 10. maddesinin 2. fıkrasında yer alan *"VTC, çeşitli görevler için ne tür bir yetkinliğin gerekli olduğunun tanımlanmasında yardımcı olacak ve taraflarca kararlaştırılan makul bir bedel üzerinden ithalatçıya eğitim ve yardım sunacaktır."* hükmü de söz konusu durumu desteklemektedir.
- (59) İthalatçı Sözleşmesi ile sağlanacak bir diğer fayda, arz sürekliliğinin sağlanması ve bu sayede her iki taraf için belirlilik ve devamlılık sağlanması suretiyle etkinlik sağlanmasıdır. Bildirimde ayrıca, tüm Türkiye'de TEMSA'nın münhasır olarak hizmet vermesinin sunulan hizmette uzmanlaşmayı beraberinde getireceği, uzun vadeli çalışma ortamının yaratacağı istikrar sayesinde yatırımların artacağı belirtilmektedir. TEMSA'nın hâlihazırda Ağır Ticari Araçlar pazarının tamamında faaliyetinin bulunmadığı dikkate alındığında, sözleşmenin hayata geçmesiyle birlikte TEMSA'nın faaliyet alanında da genişleme olacaktır.
- (60) Genel olarak düzenli ve etkin şekilde işleyen dağıtım ağlarının kurulması teşebbüsler için önemli maliyetler getirmektedir. TEMSA, ağır ticari araçlar açısından tek markanın ürünlerine yoğunlaşarak yeni bir dağıtım ağı meydana getirecektir. Ürünlerin satışı ve pazarlanması bakımından yeni yatırımlar yaparak tüm Türkiye'yi kapsayacak bir servis ağı kuracaktır. Bildirimde, TEMSA'nın hem satış hem de satış sonrası alanda faaliyetlerini ve yatırımlarını tek markaya hasretmesi suretiyle sunulan hizmetlerin kalitesinin artacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, bildirimde konu sözleşmenin hayata geçmesiyle sağlanacak en büyük etkinlik, düzenli işleyen bir dağıtım yapısının kurulacak olması ve bu çerçevede hizmet kalitesinin artırılacak olmasıdır.
- (61) Bu açıklamalar ışığında, sözleşmede yer alan rekabet yasağının uygulanması ile marka içi ve markalararası rekabetin artması, hizmet kalitesinin artması, etkin bir dağıtım ağı kurulması, arzın devamlılığının sağlanması ve teknik bilgi aktarımı vasıtasıyla rakiplerle daha etkin rekabet etme imkânının yaratılacağı ve bu suretle VTC markalı ağır ticari araçların ve yedek parçaların dağıtımında, satışında ve pazarlanmasında, bakım onarım hizmetlerinin sunulmasında iyileşmelerin ve gelişmelerin sağlanacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde yer verilen koşulun yerine getirildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

b) Tüketici Yararının Sağlanması Şartı:

- (62) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan ikinci şart ise, ilk şart sonucunda ortaya çıkan faydadan tüketicilerin de yarar sağlamasıdır. Bu çerçevede fiyatların seviyesindeki düşüş, satış sonrası hizmetlerin daha etkin sunulması, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi hususlar tüketicinin elde edeceği yarar kapsamında değerlendirilebilmektedir.

- (63) Bildirimde, bu hususa ilişkin olarak, bir önceki şarta yönelik olarak yapılan açıklamaların gerçekleştirilmesiyle beraber ortaya çıkacak olan kazanımların ve yaratılan iyileştirmelerin tüketicilere doğrudan yansıtılabileceği belirtilmiştir. Buna göre, tek markadaki uzmanlaşma dolayısıyla tüketicilere daha etkin satış ve servis hizmeti sunulacağı, VTC tarafından aktarılacak know-how sayesinde daha fazla teknolojik ve kurumsal yatırım gerçekleştirilerek tüketicilere verilen hizmetlerde iyileştirmeler yapılabileceği ve Türkiye'deki son kullanıcıların daha kapsamlı bir ürün yelpazesine kavuşacağı belirtilmiştir. Bildirimde ayrıca, VTC'nin uluslararası alanda elde ettiği tecrübelerin TEMSA'ya aktarılması suretiyle, dağıtım sisteminde tüketici lehine fayda sağlanması ve yeni çözümler üretilmesinin mümkün olacağı ifade edilmiştir. Söz konusu faydalardan TEMSA'nın sözleşme imzalayacağı tüm yetkili servis ve bayilerin de yararlanacağı, bu çerçevede Kurul içtihadına uygun olarak yalnızca nihai değil, ara kullanıcılar bakımından da fayda sağlama koşulunun gerçekleşeceği anlaşılmaktadır.
- (64) Gerek markaiçi gerekse markalararası rekabetteki artış çerçevesinde, rekabetin gerisinde kalmamak ve daha çok ürün satabilmek amacıyla hareket edileceği ve bu doğrultuda müşterilere dönük birçok olanağın sağlanacağı belirtilmelidir. Rekabet etmeme yükümlülüğünün uygulanması ile arzın devamlılığının sağlanmasının, müşterilerin talep ettikleri ürüne daha kısa sürede ulaşmalarını olanaklı kılacağı, ürün ve hizmetlere kesintisiz ve eksiksiz erişimin de müşteri memnuniyetini artıracığı değerlendirilmektedir. Buna ek olarak TEMSA tarafından kurulacak olan geniş dağıtım ve servis ağı ile çok daha geniş bir coğrafi bölgedeki tüketiciler ilgili ürün ve hizmetlere daha uygun koşullarla erişim imkanı elde edecektir. Ayrıca, düzenli işleyen bir dağıtım ağının teşebbüslerin maliyetlerinde meydana getireceği düşüşler, piyasadaki güçlü rakiplere karşı avantaj sağlayabilmek için fiyatlara yansıtılabilecek ve tüketicilerin uygun fiyatlarla ürünlere erişimi sağlanabilecektir. Son olarak, gerçekleşmesi öngörülen hizmet kalitesindeki artış ile ise doğrudan tüketiciye yönelik faydaların ortaya çıkacağı değerlendirilmektedir.
- (65) Bu açıklamalar çerçevesinde, sözleşmede yer alan rekabet yasağının uygulanması ile VTC markalı ağır ticari araçların ve yedek parçaların dağıtımında, satışında ve pazarlanmasında, bakım onarım hizmetlerinin sunulmasında ortaya çıkacak iyileşmelerden ve gelişmelerden tüketicilerin yarar sağlayacağı ve dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (b) bendinde yer alan koşulun da karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

c) Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması Şartı:

- (66) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan bu üçüncü şarta göre, muafiyete konu anlaşma ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmamalı, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamalıdır.
- (67) İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkıp kalkmadığı değerlendirilirken dikkate alınması gereken en önemli husus, incelemeye konu rekabet kısıtlamasını oluşturan teşebbüsün ilgili pazardaki gücü ve pazarın anlaşma öncesindeki yapısıdır. Bilindiği üzere, pazar gücünün en önemli göstergesi pazar payı olarak kabul edilmektedir.

- (68) VTC'nin, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında, ağır ticari araçların dağıtımı, pazarlanması ve satışı pazarındaki pazar payı sırasıyla (.....), (.....) ve (.....) olarak, VTC Grubu içinde yer alan Renault Türkiye'nin pazar payları eklendiğinde ise sırasıyla (.....), (.....) ve (.....) olarak; ağır ticari araçlara yönelik yedek parçaların dağıtımı, pazarlanması ve satışı pazarındaki pazar payı sırasıyla (.....), (.....) ve (.....) olarak, ağır ticari araçlara yönelik satış sonrası bakım ve onarım hizmetleri pazarında ise, (.....), (.....) ve (.....) olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, VTC'nin ilgili pazarlardaki payları göz önünde bulundurulduğunda, rekabet etmeme yükümlülüğünün pazar kapama yönünde bir etki yaratmayacağı değerlendirilmektedir.
- (69) Bu noktada belirtilmesi gereken bir diğer husus ise ilgili pazarların yapısı ve ilgili pazarlarda faaliyet gösteren diğer oyuncuların konumudur. Ağır ticari araçların dağıtımı, pazarlanması, satışı bakımından ele alındığında, mevcut durumda ilgili pazarda altı oyuncunun faaliyet gösterdiği görülmüş olup, bu rakiplerin pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo: Ağır Ticari Araç Pazarında Faaliyet Gösteren Rakiplerin Pazar Payı

Unvanı	Pazar Payı (%)
Mercedes Benz Türk A.Ş.	(.....)
FORD Otomotiv Sanayi A.Ş.	(.....)
Scania Doğu Otomotiv A.Ş.	(.....)
IVECO Araç Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	(.....)
MAN Kamyon ve Otobüs Ticaret A.Ş.	(.....)
DAF Trucks Turkey Otomotiv Ticaret Ltd. Şti.	(.....)

- (70) Yukarıda yer alan tablo incelendiğinde, piyasadaki oyunculardan DAF Trucks Turkey Otomotiv Ticaret Ltd. Şti. dışındaki tüm oyuncuların VTC'nin sahip olduğu pazar payını, hatta VTC'nin Renault Trucks ile beraber sahip olduğu pazar payını aştıkları görülmektedir. Yine tablodan, (.....)'lik pazar payıyla Mercedes Benz Türk A.Ş.'nin pazar lideri olduğu ve en büyük iki oyuncu olan Mercedes Benz Türk A.Ş. ve FORD Otomotiv Sanayi A.Ş.'nin birlikte pazarın (.....)'ini oluşturdukları anlaşılmaktadır.
- (71) Yedek parça pazarında VTC'nin sahip olduğu (.....)'lik pazar payına ilişkin olarak bildirimde, yedek parça pazarının çok çeşitli oyunculardan meydana gelen bir pazar olduğu, araç üreticilerinin çoğunlukla yedek parça dağıtımı için ayrı bir dağıtım ağı kurmayarak, bu dağıtımı yetkili servisleri üzerinden yapmakta olduğu ifade edilmiştir. Ancak, bağımsız parça üreticileri için farklı bir durum söz konusudur. Bunlar, araç üreticilerinin yetkili servislerinin yanı sıra kendi dağıtım ağlarına da sahiptirler. 2005/4 sayılı Tebliğ'de yer alan garanti uygulamaları incelendiğinde, garanti kapsamında yapılan tamir, bakım ve onarımlarda orijinal yedek parça kullanımının zorunlu tutulabildiği görülmektedir. Bir aracın garanti süresinin yaklaşık iki ile üç yıl olduğu dikkate alındığında ve müşterilerin garanti kapsamında kalmak istediği düşünüldüğünde yetkili servislerde orijinal yedek parça kullanımının yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Bu nedenle yedek parça pazarında VTC'nin pazar payının yüksek olması doğal bir sonuçtur. Bildirimde, VTC'nin Türkiye pazarındaki tüm yedek parça ürünlerine oranla kendi ürünlerinin pazar payını hesaplamasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Buna ek olarak yukarıda pazar paylarına yer verilen rakipler bakımından, kendi markalarına ait yedek parçaların dağıtımı, pazarlanması ve satışı pazarındaki pazar payları ile satış sonrası bakım ve onarım hizmetleri pazarındaki pazar paylarının, her marka için VTC'ye benzer şekilde olacağı ve kesin pazar paylarına ulaşılmasının güçlük taşıdığı değerlendirilmektedir.

- (72) VTC'nin ilgili pazarlardaki payı, ilgili pazarların yapısı ve rakiplerin konumu dikkate alındığında sözleşmede yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün, pazar kapama etkisine yol açmayacağı ve dolayısıyla ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırmayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle Kanun'un 5. maddesinin (c) bendinde aranan koşulun da karşılandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

d) Rekabetin, Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması Şartı:

- (73) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan bu dördüncü ve son şarta aykırılık, ya izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanması ya da rekabetin sınırlanmasının gereğinin dahi bulunmaması halinde ortaya çıkabilecektir. Teşebbüsler, prensip olarak, anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekte yükümlüdürler. Bu noktada, yapılan anlaşma çerçevesinde elde edilmesi planlanan fayda ile meydana gelen rekabet kısıtlamaları arasında bir denge kurulması gerektiği kabul edilmektedir.
- (74) Bildirimde, yukarıda da belirtildiği üzere, VTC'nin TEMSA'ya sözleşme çerçevesinde know-how transfer edeceği ifade edilmiştir. Buna göre, VTC tarafından TEMSA çalışanlarına düzenli olarak satış ve satış sonrası eğitimleri verilecek, söz konusu eğitimlerde, TEMSA personeline, ağır ticari araç işinin dinamikleri ve ürünlerin satış ve pazarlama usullerine keza VTC markalı araçların bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin know-how niteliğinde çeşitli bilgiler aktarılacaktır. Genel olarak yedek parça üreticilerinin ekipman, finansal destek ve eğitim sağlamaları karşılığında öngördükleri rekabet etmeme yükümlülükleri makul karşılanabilmektedir. Ekipman ve finansal desteklerin, çoğunluğunu küçük/orta ölçekli işletmelerin oluşturduğu servisler ve dağıtıcılar açısından önemli olduğu, eğitimlerin ve ekipman desteklerinin dağıtıcıların sektördeki yenilikleri takip etmelerini kolaylaştırdığı ve dağıtıcıların yatırım maliyetlerini düşürdüğü, finansal desteklerin dağıtıcıların hizmet kalitesini arttırdığı ve bunun karşılığında rekabet etmeme yükümlülüğü getiren parça üreticilerinin üretim planlarını rasyonel temele oturtmalarını sağladığı kabul edilmektedir². Know-how devri ile rekabet etmeme yükümlülüğü yakından ilişkilidir. Motorlu taşıtlar sektörü teknik gelişimin oldukça hızlı yaşandığı bir sektördür. Kurulun yerleşik içtihadına göre, araç satış pazarında know-how devri kabul görmemekte ancak yedek parça ve bakım onarım pazarlarında know-how bulunduğu kabul edilmektedir. Zira her araç üreticisi kendi özel üretim şekillerine sahiptir. Yukarıda da bahsedildiği gibi know-how devrinin bulunduğu veya markanın korunmasının gerektiği durumlarda rekabet etmeme yükümlülüğü içeren sözleşmeler bireysel muafiyetten yararlanabilmektedir.

² ŞENGÖREN, Z. (2012), Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmaların Düzenlenmesinde Yeni Dönem: AB Uygulamaları Işığında Türkiye İçin Yol Haritası; Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri No:126 Ankara, sf.68.

- (75) Ayrıca, bildirim konusu sözleşmede TEMSA'nın Marubeni Grup ve Mitsubishi markalı ürünler ile çalışmaya devam edeceği, VTC'nin ise VOLVO TÜRKİYE aracılığıyla sahip olduğu ve 18 yetkili dağıtıcı/servisten oluşan mevcut dağıtım ağının 2018 yılında sözleşmeleri sona erene kadar devam edeceği belirtilmiştir. TEMSA'nın kendisine ait bazı ürünleri satmaya devam edebilme hakkının korunması ve VTC'nin, VOLVO TÜRKİYE üzerinden motorlu taşıtların ve yedek parçaların pazarlanması, satışı ve dağıtımı ile bu araçlara yönelik tamir ve bakım gibi satış sonrası hizmetlerinin sunulmasına ilişkin haklarını saklı tutması gibi hususların, söz konusu münhasırlığı yumuşattığı değerlendirilmektedir. VTC'nin pazara girmesinin ve etkin şekilde yaygınlaşmasının ve böylelikle tüketiciye ve ekonomiye yansıtacak faydalar yaratılmasının önemli olduğu ve rekabet etmemeye yönelik düzenlemelerin bu faydaları hayata geçirebilmek bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Sabancı Grubu bünyesinde yer alan TEMSA'nın konumu da dikkate alındığında alıcı gücü yaratabilecek nitelikte olduğu söylenebilecektir. Ayrıca TEMSA, sahip olduğu büyüklük ve ekonomik güç nedeniyle sözleşmeyi yasal yükümlülüklerini yerine getirmek kaydıyla istediği zaman feshederek münhasırlıktan kurtulma imkânına sahiptir.
- (76) Son olarak, yukarıda belirtilen hususlara ek olarak; ilgili pazarda birçok dünya markası rakip motorlu taşıt üreticisinin faaliyet gösterdiği, bu oyunculardan bazılarının pazarda oldukça yüksek pazar paylarına sahip olduğu, bununla birlikte VTC'nin ve TEMSA'nın sahip olduğu pazar paylarının rakiplerine oranla oldukça düşük olduğu, markalararası rekabetin oldukça yoğun olduğu ve pazardaki ürün çeşitliliğinin sürekli arttığı göz önünde bulundurulduğunda, sözleşmede yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü ile rekabetin belirtilen amaçlara ulaşmak için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle Kanun'un 5. maddesinin (d) bendinde aranan koşulun da karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (77) Yukarıda yer verilen tespitler çerçevesinde bildirim konu İthalatçı Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde aranan tüm koşulları sağladığı ve bireysel muafiyetten yararlanabileceği değerlendirilmektedir.

H. SONUÇ

(78) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Volvo Truck Corporation ile Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş. arasında imzalanan İthalatçı Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna,
2. İthalatçı Sözleşmesi'nin, 30. maddesinin rekabet etmeme yükümlülüğü içermesi nedeniyle, 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığına,
3. Bununla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle Sözleşme'ye bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.